

Notat

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Jord & Affald
J.nr. 001-03154
Ref. kasmi
Den 3. februar 2011

Notat om regionernes økonomi på jordforureningsområdet

Dette notat beskriver regionernes økonomi, og hvordan det samlede budget bliver fordelt på de forskellige opgaver inden for den del af jordforureningsområdet, som regionerne varetager. Der kan læses nærmere om regionernes arbejde og økonomi i ”Redegørelse om jordforurening 2009”, som oversendes samtidig med notatet.

Data i dette notat stammer fra regionernes indberetninger for 2009 og er de samme data, der er brugt i redegørelsen. Notatet er derfor et supplement til ”Redegørelse om jordforurening 2009”, da oplysninger blev efterspurgt og diskuteret på samrådet om jordforurening den 10. november 2010.

Regionerne brugte i 2009 i alt 437 mio. kr. på jordforureningsopgaven. I 2009 blev jordforureningsopgaven prioriteret ekstra højt, idet der i flere regioner blev tildelt ekstraordinære engangsbevillinger til området. I 2010 er budgettet på 412 mio. kr.

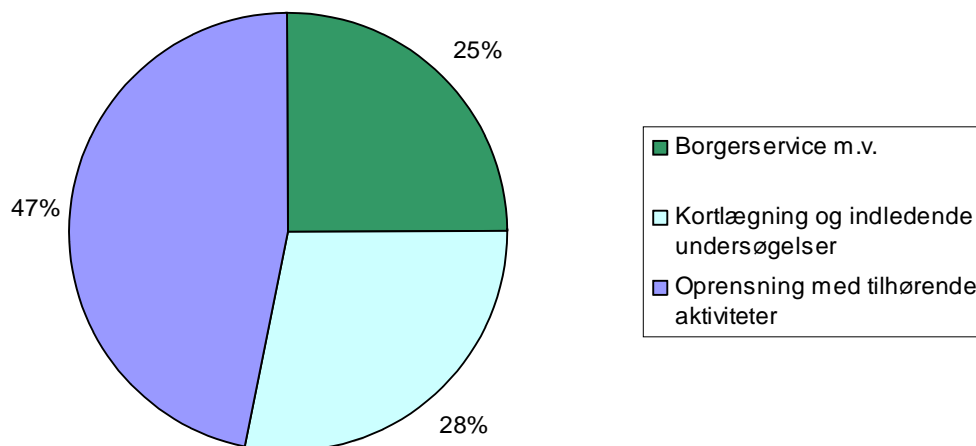
Regionernes opgave med jordforurening kan deles op i 8 blokke, som det er gjort i ”Redegørelse om Jordforurening, 2009” – Hovedpunkter, side 5. Disse 8 blokke kan fordeles på 3 hovedområder; Borgerservice mv., Kortlægning og indledende undersøgelser samt Oprensning med tilhørende aktiviteter. Af fordelingen på næste side fremgår det, hvor mange mio. kr. der i 2009 blev brugt på hvert område og på hver blok.

Borgerservice mv.:	112 mio. kr.
Ledelse og planlægning	26 mio. kr.
IT	36 mio. kr.
Borgerservice	50 mio. kr.
Kortlægning og indledende undersøgelser:	120 mio. kr.
Oprensning med tilhørende aktiviteter:	205 mio. kr.
Videregående undersøgelser	52 mio. kr.
Oprensning	93 mio. kr.
Overvågning og drift af afværge (sikring)	51 mio. kr.
Tværgående projekter (udviklingsprojekter)	9 mio. kr.
I alt	<u>437 mio. kr.</u>

Nedenstående tabel viser den procentvise fordeling på hver enkel blok:

Ledelse og planlægning	6 %
IT	8 %
Borgerservice	11 %
Kortlægning af mulig forurening og indledende undersøgelser	28 %
Videregående undersøgelser	12 %
Oprensning	21 %
Overvågning og drift af afværge	12 %
Tværgående projektet	2 %

Fordelingen på de 3 hovedområder ses nedenunder, hvor videregående undersøgelser, oprensning, overvågning og drift af afværge samt tværgående projekter (teknologiudvikling) betragtes som oprensningsindsatsen, og ledelse og planlægning, IT og borgerservice indgår i området "Borgerservice m.v.).

I det følgende redegøres for hvert område for sig, og indholdet af opgaverne beskrives.

Borgerservice m.v.:

Denne kategori dækker over følgende opgaver:

- Rådgivning og vejledning til borgere om sundhedsrisiko ved jordforurening.
- Behandling af forespørgsler om konkret jordforurening.
- Udtalelser i forbindelse med byggeri og ændret anvendelse på forurenede grunde.
- Godkendelse af privat finansierede forureningsundersøgelser og oprensninger.
- Godkendelse af undersøgelser og oprensning på gamle tankstationer.
- IT og data.
- Ledelse og planlægning.

Rådgivning og vejledning til borgerne

Borgerne har krav på oplysning og vejledning om deres situation. Det følger både af almindelige forvaltningsprincipper og i en række situationer direkte af jordforureningsloven. Regionerne bruger i stigende omfang internettet til at informere såvel generelt som specifikt.

Behandling af forespørgsler om konkret jordforurening (inkl. aktindsigter)

Der kom omkring 100.000 henvendelser fra borgere og andre om jordforurening i 2009. En del regioner har allerede etableret digitale løsninger til betjening af borgerne, mens Danmarks Miljøportal er ved at etablere en landsdækkende løsning.

Digitale løsninger forventes fremover at løse hovedparten af henvendelserne. Der vil dog stadig være behov for direkte kontakt mellem borgeren og regionen i en del sager, skønsmæssigt mellem 10 og 30 %. En borger, der får sin grund kortlagt, vil typisk have mange spørgsmål om afgørelsen og betydningen af forureningen. Ligeledes kan grundejeren have brug for personlig rådgivning om forureningen. Det er også enhver borgers ret at søge om aktindsigt.

Udtalelser i forbindelse med byggeri og ændret anvendelse af forurenede grunde

Regionen skal udtale sig i sager om ændret arealanvendelse (paragraf 8-sager). Regionerne behandlede 363 af sådanne sager i 2009. Der er fastsat en 4 ugers frist for denne borgerrettede service. Ofte resulterer disse sager i en oprydning, som finansieres af private, og derfor ikke indgår i regionernes udgifter.

Hvis en kommune giver påbud til en grundejer om oprensning, vurderer regionen indholdet af påbuddet i forhold til, om det efterlader en ny offentlig indsats efter jordforureningsloven.

Privat finansierede forureningsundersøgelser og behandling af gamle tankstationer

Mange private grundejere vælger selv at undersøge eller oprense deres grund, typisk ved ønske om at ændre arealanvendelsen på en forurennet grund eller ved bygge- og anlægsarbejde. Oliebranchens Miljøpulje har gennem årene gennemført en stor indsats med at undersøge og oprense grunde forurennet med olie- og benzinprodukter. I 2009 har regionerne behandlet 856 sager om undersøgelser og oprensninger på nedlagte tank- og servicestationer. Derudover har regionerne behandlet mere end 3300 privat finansierede sager.

Regionen skal som myndighed træffe afgørelse om, hvorvidt grunden kan udgå af kortlægningen, eller om en restforurening medfører fortsat kortlægning af forebyggelseshensyn. Som led heri registrerer, kvalitetssikrer og godkender regionen de undersøgelser og oprensninger, som grundejere og Oliebranchens Miljøpulje laver. Registreringen sikrer, at regionen har det samlede overblik over alle forureninger, og ved en kvalitetssikring sørger regionen for, at oprensninger lavet uden for den offentlige indsats er i orden, og at der ikke efterlades restforurening til skade for menneskers sundhed eller grundvand.

Regionerne brugte i 2009 omkring 50 mio. kr. på behandling af privates og Oliebranchens Miljøpuljes undersøgelses- og oprensningsindsats, på udtalelser omkring § 8, på påbudssager samt på besvarelser af henvendelser. Det vurderes på baggrund af ”Redegørelse om jordforurening 2009”, at omkostninger til at sagsbehandle undersøgelses- og oprensningsindsats udført af de private og af Oliebranchens Miljøpulje udgør halvdelen af denne post. Oprydningsindsatsen belaster ikke regionernes budgetter, da den finansieres af andre.

Regionerne har ingen indflydelse på antallet af sager i denne gruppe, der bl.a. afhænger af bygge- og anlægsaktiviteten. I forbindelse med private oprydninger er en hurtig sagsbehandling vigtig for borgeren. Regionerne løser opgaverne hurtigt af servicehensyn og ikke som led i den miljø- og sundhedsprioriterede indsats.

IT og data

Regionerne udvikler og vedligeholder deres IT systemer til opbevaring, registrering og behandling af data, herunder til oplysning af borgene. Regionerne har desuden bidraget til Danmarks Miljøportals arbejde med en landsdækkende jordforureningsportal. Opgaven omfatter også udgifter til den nødvendige vedligeholdelse af basisdata, som almindelige topografiske kort og luftfotos samt tema-kort som fx grundvandskort. IT systemerne er en forudsætning for, at regionerne kan prioritere opgaven, informere borgerne og gennemføre den lovpligtige indberetning til Kort & Matrikelstyrelsen.

Ledelse og planlægning

Denne kategori dækker omkostninger til planlægning, herunder en løbende prioritering, af opgaverne. Regionen får hele tiden ny viden, der kan ændre den eksisterende prioritering.

I beløbet indgår udgifter til ledelse, sekretariat og administrative systemer. Derudover inkluderer beløbet udgifter til det juridiske arbejde i regionen samt regionernes bidrag til Videncenter for Jordforurening.

Kortlægning af mulig forurening og indledende undersøgelser:

Dette område dækker følgende opgaver:

- Opsporing og kortlægning af grunde som kan være forurenede
- Undersøgelse af ”mistanke”-kortlagte grunde
- Lovbundne undersøgelser af boliggrunde
- Nuancering af forureningsrisikoen på boliggrunde i forhold til brugen af hus og have

Jordforureningsloven blev i 2000 vedtaget af et bredt flertal i Folketinget på baggrund af erkendelse af jordforureningens store omfang. Den offentlige indsats kunne ikke fortsat tage udgangspunkt i oprensninger på enkeltgrunde. Det var således nødvendigt også at gøre en indsats for at kortlægge og overvåge forurening, forebygge at eksisterende forurening skaber nye problemer og sikre en hurtigere beskyttelse af mennesker og miljø.

Da jordforureningsloven senere blev ændret i 2006, blev det understreget, at loven bygger på et kortlægningssystem, som har til formål at tydeliggøre, hvilke arealer der er eller kan være forurenede. Herved markeres, hvor der skal være en forebyggende indsats. Det undgås blandt andet, at forurenede jord spredes til andre ejendomme. Det undgås desuden, at nye købere kommer økonomisk i klemme, og der skabes et grundlag for at sikre, at den offentlige indsats i forhold til jordforurening sker der, hvor der opnås mest miljø for pengene

Kortlægningen er således fundamentet i regionernes arbejde med jordforurening. Ud over forebyggelseshensynene nævnt ovenfor, sikrer kortlægningen, at regionerne har overblik over truslerne fra de forskellige jordforureninger. Dette udgør grundlaget for prioriteringen af den videre oprensningsindsats og sikrer, at der sættes ind, hvor der opnås mest miljø og sundhed for pengene.

Kortlægningsprocessen indeholder to trin. Første trin er en mistankekortlægning, hvor en forurening bliver kortlagt på baggrund af, om der har været aktiviteter på grunden, der kan forurene. Andet trin i kortlægningsprocessen er en fysisk undersøgelse (en indledende undersøgelse) af, om der kan konstateres en forurening, der kan udgøre en risiko for drikkevand eller menneskers sundhed. Denne følges op af en kortlægning på baggrund af konstateret forurening. Regionerne har i 2009 arbejdet med 4600 mistankekortlægninger og 1000 indledende undersøgelser.

For at give boligejerne mulighed for at få fjernet den usikkerhed der følger af, at en grund er kortlagt på baggrund af mistanke, har ejeren et lovkrav om, at han kan få undersøgt sin grund inden 1 år. Regionerne gennemførte 354 af den type undersøgelser i 2009.

Der er i jordforureningsloven også krav om en nuancering af boliggrunde kortlagt på baggrund af konstateret forurening. Denne nuancering inddeler forureningsrisikoen i 3 kategorier, der gør det nemmere for borgerne, ejendomsmæglere og realkreditinstitutter at forstå, hvad forureningen betyder for grunden og herved mindsker et eventuelt værditab på grunden. Regionerne gennemførte 439 nuanceringer i 2009.

I forbindelse med en indsats på et areal, der anvendes til bolig, er der i jordforureningsloven et krav om at udstede en boligerklæring om, at en eventuelt efterladt restforurening ikke er til skade for anvendelse af boligen.

Undersøgelser af forureningen inden for 1 år, boligerklæringer samt nuancering af forureningsrisikoen er en rettighed for borgeren, som regionerne skal afsætte ressourcer til.

I forbindelse med den offentlige indsats skal regionerne desuden rådgive brugere af et forurenede areal om, hvordan de kan omgås forureningen uden risiko.

I 2009 har regionerne udført en særlig undersøgelsesindsats på børneinstitutioner. Børneinstitutioner, hvor der har været mistanke om jordforurening, er således blevet gennemgået for at afdække risikoen for jordforurening.

Alt i alt skaber kortlægningssystemet afklaring og udpeger de lokaliteter, hvor der er behov for yderligere undersøgelser eller anden indsats.

Oprensning:

Dette område består af følgende opgaver:

- Videregående undersøgelser, der udføres med henblik på at afgrænse behovet for oprensning
- Oprensning (inkl. oprensning efter værditabsordningen)
- Drift af tekniske anlæg og overvågning af forureningen
- Tværgående projekter med udvikling af nye metoder og teknikker

Videregående undersøgelser

Videregående undersøgelser hænger sammen med risikohåndtering og oprensningsindsats. Disse undersøgelser laves før en oprensning for at foretage en nærmere afgrænsning af forureningen. Denne viden bliver brugt til at afpasse oprensningen til det faktiske behov, så der ikke renses mere op end nødvendigt. De videregående undersøgelser er således en forudsætning for en omkostningseffektiv indsats. Undersøgelserne sikrer også, at der efter oprensningen ikke er efterladt forurening, der udgør en risiko for menneskers sundhed eller for drikkevand, så længe der ikke sker væsentlige ændringer i arealanvendelsen. Regionerne arbejdede med 200 videregående undersøgelser i 2009.

På mange kortlagte arealer vil der ikke være behov for en videregående undersøgelse, idet der ikke er risiko for menneskers sundhed eller for drikkevand ved den aktuelle arealanvendelse.

Oprensning

Risikoen i sager, hvor menneskers sundhed eller drikkevandet er truet, kan håndteres ved oprensning, der fjerner forureningen, eller ved indkapsling, hvorved forureningen hindres i at nå frem til et sted, hvor den vil gøre skade. Inden for hver kategori er flere metoder tilgængelige. Metoderne er meget forskellige med hensyn til teknisk kompleksitet, til direkte omkostninger, til tidsforbrug og til langsigtede omkostninger. Regionerne vælger den løsning, der under de givne forhold giver mest miljø og sundhed for pengene.

Ejere af forurenede boliggrunde har mulighed for at få forureningen undersøgt nærmere og rensset op gennem den statsfinansierede værditabsordning. Staten bevilger midlerne til oprensning og videregående undersøgelser, mens regionerne står for de praktiske opgaver i forbindelse med undersøgelserne og oprensningerne. Oprensningerne skal sættes i gang, når staten har disponeret midlerne her til. Regionerne har derfor ingen indflydelse på, hvornår oprensningerne skal finde sted, og oprensningerne kan falde i store sammenhængende puljer i den enkelte region. Dette giver ressourcemæssige bindinger i forhold til den miljø- og sundhedsprioriterede offentlige indsats.

Drift og overvågning;

Ved forureninger, der ikke umiddelbart kan fjernes helt, kan en længere drift af tekniske anlæg og overvågning af forureningen være nødvendig. Anlæggene er ofte relativt billige at etablere i forhold til oprensning, men driftsudgifterne, herunder udgifter til el og afløbsafgifter til kommunerne, bliver på længere sigt meget store. Regionerne arbejder derfor på at optimere metoderne, så en kortere driftsperiode kan opnås.

Hvis der ikke er en akut trussel mod f.eks. grundvand, kan en overvågning træde i stedet for en egentlig oprensning. Nogle forureninger vil med tiden nedbrydes. Ved overvågning holder regionerne øje med forureningen, så der kan skrides ind, hvis forureningen bliver akut. Dette gør, at regionerne bedre kan prioritere grunde med akut risiko.

Tværgående projekter / Udviklingsprojekter

Nogle forureninger kan ikke med tidens teknologi ryddes op i dag. Andre er særdeles kostbare at håndtere. Ofte er oprydninger dyre og langvarige. Regionerne arbejder derfor med udviklingsprojekter for at tilvejebringe eller optimere oprensningsmetoder og afkorte driften på oprensninger. Målet er at gøre oprensningerne billigere og hurtigere, så der fås mere miljø og sundhed for pengene. Ofte udføres udviklingsprojekterne som led i prioriterede oprensninger.